

Уладзіслаў МІСЕВІЧ:

«АДКАЗНАСЦЬ ЗА ЎСЁ — ТОЛЬКІ

Жыццё кожнага — ланцужок выбараў, дзе ніколі не ведаеш напэўна, што чакае за паваротам. Але калі ідзеш за голасам сэрца, трымаешся за сваіх людзей, то ёсць надзея выстаць у любых умовах. Прыкладам такіх творцаў сталі некалі і для многіх застаюцца да сёння ўдзельнікі ВІА «Песняры». Пра калектыў і яго музыкантаў сказана ўжо вельмі шмат, напісаны кнігі, зняты фільмы і нават серыял. Але чарговы творчы юбілей дае нагоду зноў згадаць слаўнае мінулае ансамбля, прааналізаваць адметныя паварты ў яго развіцці і існаванні, а таксама пацікавіцца, як працягваецца гісторыя ў тых, хто быў каля яго вытокаў. Мы сустрэліся з заслужаным артыстам БССР Уладзіславам МІСЕВІЧАМ, каб даведацца, як прыцягненне аднадумцаў здольнае паспрыць вялікаму поспеху, ці варта думаць пра публіку, калі маеш амбіцыі творчага росту, і хто ўсё ж адказны за ўзлёты і падзенні знакамітых творцаў?

Станаўленне без гарантый поспеху

— Уладзіслаў Людвігавіч, сёлета ВІА «Песняры» спаўняецца 55 гадоў. 3 чаго для вас у гісторыі гэтага калектыву ўсё пачыналася?

— Я нарадзіўся ў Арэнбургу, дзе вучыўся ў сувораўскім вучылішчы. Пасля з 14 гадоў быў выхаванцам у ваенным акадэміі. Восем гадоў служыў у арміі, рэалізоўваючы сябе як ваенны музыкант. Але ў мяне былі родзічы па лініі мамы з Мядзела і Вілейкі. І я па волі лёсу ў пэўны перыяд свайго жыцця апынуўся ў Беларусі. Прыехаў суды ў 1962 годзе выхаванцам Асобнага ўзорна-паказальнага аркестра Беларускай ваеннай акругі. І там жа праз два гады мяне прызначылі на тэрміновую службу. Тое ж адбылося і з Уладзіславам Мулявіным, які ў Беларусь прыехаў у 1963-м і працаваў у той час у філармоніі. Ён пасля прызыву трапіў у ансамбль песні і танца Беларускай ваеннай акругі. Такім чынам мы апынуліся ў адзін час, але ў розных калектывах. І я, паколькі сачыў за вядомымі і таленавітымі музыкантамі (хацелася ведаць, на каго раўняцца), ведаў і чуў пра Валодзю, аднак асабіста мы не былі знаёмыя. А рэпетыцыі нашых калектываў праходзілі на адной базе — у Доме афіцэраў. Там нас пазнаёміў аднойчы адзін з музыкантаў, які служыў з Мулявіным, а пасля яго да нас перавялі. У вестыбюлі я сустрэў абаяльнага хлопца з гітарай. Ужо тады мне было зразумела, што гэта знаёмства для мяне вельмі важнае і патрэбнае. Аказалася, інтуіцыя не падманула.

«Мы ўсе былі розныя ў калектыве, і з узростам гэтая непадобнасць усё больш праяўлялася. Толькі нас усіх можна было замяніць, як аказалася, а Мулявіна — нельга, таму што ён не толькі сам мог шмат чаго зрабіць, але і ўмеў бачыць перспектыву ў сваіх музыкантах».

Пасля службы Уладзімір, вядома, вяртаўся зноў на працу ў філармонію, дзе яго чакалі ў двух калектывах — Віктара Вуячыча ці Багуслаўскай і Капранава. У выніку ён пайшоў у апошня. І Мулявін, паколькі за час нашага знаёмства ўжо меў магчымасць недзе працаваць са мной, ведаў, чаго я варты, сказаў, што паспрабуе і мяне ўладкаваць. Прайшоў праслухоўванне і атрымаў работу. Так я трапіў з Уладзіславам у філармонію, дзе меў магчымасць працаваць у асяродку высокакласных музыкантаў. Праўда, мы там не доўга прабы-

лі, года паўтара толькі, здаецца. Знаходзячыся побач з Мулявіным, я прайшоў каласальную прафесійную школу работы ў ансамблі на высокім узроўні. Потым праз нейкі час я аказаўся перад выбарам: альбо пайсці ў аркестр Белтэле радыё да знакамітага дырыжора Барыса Райскага, ці застацца з Уладзіславам, які ведаў пра маё запрашэнне ў іншы калектыў. Ён тады жыў над кінатэатрам «Цэнтральны». Помню, мы сустрэліся ў арцы, і Мулявін пытае: «Ну што? З кім ты?» І гэта быў для мяне вырашальны момант у жыцці. Я, хоць і маладым розумам, але разумёў, што не хачу губляць кампанію такога чалавека. Вядома, былі рызыкі, бо яшчэ не існавала ні ансамбля, нічога. Толькі Уладзімір з яго, як потым аказалася, геніяльным працягам кар’еры. Пасля я разумёў, калі б выбраў іншы шлях, то са мной бы ўжо ніколі не здарылася нічога настолькі цікавага. І я не змог бы сабе дараваць. Хоць я ведаў, што з’яўляюся добрым музыкантам, але менавіта дзейнасць на прафесійнай сцэне з Мулявіным дапамагла мне ўявіць перспектыву работы з ім, паколькі ён быў незвычайны музыкант.

— Тады вы ўжо былі за крок ад стварэння «Песняроў»?

— Уладзіміра ведалі ў музыцкальным асяродку, і ён, думаю, прыкідваў, на каго можа разлічваць. Так, паралельна працавалі Леанід Тышко і Валерый Яшкін (абодва з Мулявіным разам служылі). А маім саслужыўцам быў Аляксандр Дзямешка. Вось так у нас і вымалюваўся склад гурта. І летам 1968 года з’явіўся калектыў са знаёмым нам музыкантаў. Плюс Мулявін выклікаў яшчэ свайго брата Валеру. Пачалі мы даваць канцэрты па вёсках. А бліжэй да восені ў філармоніі заўважылі нашу актыўнасць і, лічыце, сілай далучылі нас да рознажанравага калектыву «Лявоніха». Гэта дало нам гастролі ўжо па вялікіх гарадах, здымкі на тэлебачанні. Недзе год так праіснавалі. Разам з тым мы былі фанатамі «Бітлз» і разумелі, што іх жанр набірае папулярнасць, заваёўвае прыхільнікаў ва ўсім свеце і ў Савецкім Саюзе. І так мы прыйшлі да таго, што ўжо не проста падыгрывалі, але і спяваць пачалі. А потым у нас адбылася здача праграмы калектыву, калі 1 верасня на мастацкім савеце нас зацвердзілі як вакальна-інструментальны ансамбль, кіраўніком якога быў Мулявін. Пячатка, афіша, што пацвярджала афіцыйны статус калектыву. Гэта цяпер можна набраць людзей і паехаць выступаць пад чужым іменем, што адбывалася і з іменем «Песняроў», а тады ў складзе камісіі былі прафесійныя музыканты, наконт нашага калектыву вяліся дэбаты і дыскусіі, але нас зацвердзілі. І потым кожныя гастролі, выезд за мяжу — усё праз мастацкі савет.

Лічу, тое было правільным, хоць нам і не вельмі прыемнай працэдурай здавалася, бо выпадковыя людзі не атрымлівалі пропуск на сцэну. Пасля ў 1970-м мы заваявалі другую прэмію на Усесаюзным конкурсе артыстаў эстрады ў Маскве (першае месца нікому не прысудзілі). Слава абрынулася на нас імкліва і нечакана. І там зноў праходзілі прафесійную школу, «канцылярскую» ў тым ліку, калі нас слухалі і зацвярджалі. Пасля перамогі на конкурсе нам далі магчымасць сольнага канцэрта, і так у калектыве з’явіліся Леанід Барткевіч і Анатоль Кашапараў. Вось такім быў наш галоўны цыкл, калі за тры гады мы прайшлі вялікі шлях станаўлення, у працы і без гарантый далейшага поспеху.

«Ведаецца, выстройваць жыццё ці ў сям’і, ці ў калектыве, ці ў краіне — няпростая рэч. І толькі азіраючыся пасля на пражытыя гады, можна сказаць, ці правільна ўсё зрабілі. Адкідаць мінулае — гэта злачыніства, аналізаваць яго — неабходнасць, а яшчэ лепш рабіць высновы, каб не памыляцца зноў. Адказнасць за ўсё заўсёды — толькі на нас».

— Разам з тым за час існавання калектыву ў яго гісторыі былі расколы. На ваш погляд, які з іх для ўсіх і для вас, у прыватнасці, быў найбольш балючым?

— На мой погляд, быў першы і адзіны раскол, які меў наступствы. Усё, што здаралася ўжо пасля, — гэта адгалоскі, і як іх ацэньваць, кожны можа вырашаць сам. А пры першым расколе, на жаль, я быў не на баку Уладзіміра. Але і адбылося ўсё не імгненна. І зноў жа, гэта мая пазіцыя, што раскол пачаўся не ў 1998-м, а нашмат раней — у 1992-м, калі я і яшчэ тры музыканты сышлі з калектыву. Іншая справа, што зрабілі тое моўчкі. Хоць раней сышлі Леанід Тышко, Леанід Барткевіч, Уладзімір Ткачэнка, Анатоль Кашапараў, але тое было абумоўлена аб’ектыўнымі прычынамі. Па меры сталення нашы жыццёвыя вектары пачалі не супадаць. Раней я — жывём у інтэрнаце ўсё і займаемся музыкой. А потым ужо ў кожнага пачалі з’яўляцца сем’і, нараджацца дзеці. І такія жыццёвыя акалічнасці пасвойму адбіваліся на існаванні калектыву. Набірлі новых людзей, з якімі спачатку розніца ва ўзросце была вялікая, потым дзесяць, а пазней і пятнаццаць гадоў. Ну не могуць настолькі розныя людзі ўвесь

час быць на адной хвалі і супадаць у поглядах. Хоць плюсам было тое, што з’яўляліся новыя маладыя галасы і энергія. Аднак паралельна і іншыя працэсы развіваліся. Мулявіну як геніяльнаму творцу ў пэўны перыяд патрэбна было засяроджвацца на жыцці ансамбля, што недзе парухала раўнавагу ў яго сямейных узаемаадносінах. І такі лёс таленавітых людзей — ім трэба выбіраць штосьці адно. Прычым спачатку заўсёды прыходзіць павога і пашана, а потым ты ўжо ўсё тое нясеш, як крыж. І гэты крыж заўсёды быў на плячах Уладзіміра. Таму перамены пэўнага характару сталі заканамерныя. Мы ўсе былі розныя ў калектыве, і з узростам гэтая непадобнасць усё больш праяўлялася. Толькі нас усіх можна было замяніць, як аказалася, а Мулявіна — нельга, таму што ён не толькі сам мог шмат чаго зрабіць, але і ўмеў бачыць перспектыву ў сваіх музыкантах. Думаю, і ўдача тут сыграла сваю ролю. Увогуле вельмі важна заўсёды помніць, што часам вам проста шчасціць, і тады не варта расслабляцца, а наадварот, трэба працаваць у разы больш і быць гатовымі да верагоднасці няўдачы.

Тое жыццё прыемна ўспамінаць

— У вас з Уладзіславам Георгіевічам былі працоўныя і сяброўскія адносіны. Як удавалася вытрымліваць баланс, як яны змяніліся пасля вашага сыходу з калектыву?

— Уладзімір быў старэйшы за мяне на чатыры гады. У той час, калі ён быў даваенным дзіцем, а я пасляваенным, — гэта з’яўлялася вялікай дыстанцыяй. І як да музыканта я мог да яго толькі на «Вы» звяртацца, таму заўсёды трымаў дыстанцыю. Калі сышоў на пенсію, бо з улікам часоў працы ў арміі ў мяне ўжо было 25 гадоў стажу, то рабіў тое, усведамляючы, што ўсё роўна мне дэвядзецца рана ці позна развітацца з калектывам. Бо, выбіраючы паміж мной і сваёй сям’ёй, выбар не будзе на маю карысць. Таму я сышоў з разуменнем сітуацыі і з вялікай удзячнасцю. Так яшчэ супала, што і з жонкай развёўся, таму ў свае 47 ізноў павінен быў усё пачынаць нанова. Вось ты не «пяняр», дэвядзі цяпер, чаго варты. Гэта таксама была вялікая школа. І чым больш ты аддаляўся ад таго жыцця, увогуле здавалася, быццам і не было яго. Пасля, праўда, усё разварнулася іначэй, і я вярнуўся зноў у калектыў, але ўжо ў якасці дырэктара. Мы знайшлі з Уладзіславам агульную мову, абгаварылі важныя моманты ўзаемадзеяння. Няхай сабе і вельмі кароткі час гэта доўжыла-

ся — пасля нашы погляды на развіццё ансамбля не супадалі... Але і пасля канчатковага разрыву Мулявін ствараў і працаваў да апошняга моманту. І я надзвычай удзячны лёсу, што меў магчымасць працаваць разам з ім. Гэта было прадукцыйнае, годнае жыццё, пра якое прыемна ўспамінаць.

— Глядзіце, быў у ансамблі таксама час, калі вы эксперыментавалі з жанрамі, з новымі формамі. Гэта рабілася з падачы Уладзіміра Георгіевіча і калектыву альбо з аглядак на запісы публікі і яе рэакцыю?

— Лічу, найперш нам усё ж така пашчасціла, што з першага дня знаёмства і супрацоўніцтва мы працавалі прафесійна. Адназначна былі і патрабаванні публікі, мастацкія саветы, Міністэрства культуры — усё аказвала ўплыў, і мы нібыта пастаянна здавалі іспыт. Уладзімір рабіў тое, што знаходзіла водгук у публіцы, бо глядчы ідуць на канцэрт і плацяць грошы. Таксама ў нас былі свае куміры, і, акрамя ўжо згаданых «Бітлз», мы слухалі «Чырвоныя гітары», «Норак», азіраліся на «Поюшыя гітары». Мы пастаянна павінны былі шукаць, рабіць прадукт, які тут жа атрымліваў ацэнку. І гэта зусім не тое, калі ты ў кансерваторыі займаешся музыкой, а пасля здаеш экзамен у вузкім коле настаўнікаў. А ў нас публіка, якая ацэньвае цябе рублём і прыходзіць на канцэрт. Такая ў нас была школа. І гэта дазваляла нам цвяроза ацэньваць сітуацыю. Напрыклад, што датычыцца рок-опера, то першую спробу пастаноўкі такой формы зрабіў ансамбль «Поюшыя гітары», і з’явілася «Арфей і Эўрыдыка». Толькі вось калектыў фактычна распаўсюд пасля таго. І Уладзімір Георгіевіч меў цягу рабіць штосьці больш маштабнае. Таму спачатку ў нас з’явіліся балады «Авэ Марыя», «Ванька-ўстанька», «Камсамольскі білет» і іншыя. Потым на гастролях у Германіі мы паглядзелі кінаверсію оперы «Ісус Хрыстос», што нас вельмі ўразіла. Так, крок за крокам, «Песняры» выйшлі на сваю буйную форму — оперу-прытчу «Песня пра Долю», якую сёння часта вызначаюць як рок-оперу. Аднак з часам так атрымалася, што са сваім жаданнем ствараць вялікія формы мы апынуліся нібы на раскрыжаванні. Мулявін такі і застаўся прыхільнікам буйных форм, але рэалізаваць штосьці ў такіх маштабах, каб тое здабыло належны водгук у публіцы, у нас не атрымалася. Адзінае, што мы пасля пачалі рабіць канцэртныя праграмы з сюжэтам, і такі кампраміс дазволіў сумяшчаць нашы жаданні і магчымасці. Музычна наш калектыў быў гатовы да перамен, аднак на справе не ўсё атрымалася, бо публіка чакала новых песень, працягу... А на пытанне, што будзе далей, у нас не было адказу.

Вяршыні варты рызыкі

— Калі глядзець на лёс «Песняроў» і некаторых удзельнікаў калектыву сёння, то, як лічыце, ці варта было столькі ўсяго перажыць, згубіць у імя творчасці?

— Нядаўна з Анатолем Кашапаравым мы былі на запісе адной тэлепраграмы, дзе ў яго спыталі падобнае. І ён адказаў, што лепш стаць бы інжынерам і спяваць толькі для родных. Вельмі ненадзейная гэта рэч — жыццё артыста,